

Lav dansk eksportvækst siden finanskrisen blandt OECD-lande

Uanset om man måler på udviklingen i eksporten i mængder eller i værdi, har Danmark klaret sig svagt sammenlignet med andre OECD-lande siden 2008. Eksportmængden er særlig relevant i forhold til beskæftigelsen, og her kom den danske eksport først op på 2008-niveauet i 2012. Andre OECD-lande har været hurtigere til at skabe eksportvækst, og derfor indtager Danmark en placering som nr. 25 af 34 lande.

Værst ser det ud, når man fokuserer på eksporten som velstandsskabende, idet Danmark ligger tredjesidst på eksportudviklingen i værdier målt i US Dollars (USD). Årsagen til, at placeringen er ringere i værdi end på mængde, skal primært findes i valutakursudviklingen. Den danske krone er (sammen med euroen) deprecieret overfor USD fra 2008 til 2012, hvilket betyder, at vi kan importere færre varer for den samme mængde eksport. Det gør isoleret set danskerne fattigere.

Det er imidlertid også bemærkelsesværdigt, at Danmark har haft en svag prisudvikling på eksportvarer i perioden sammenlignet med andre OECD-lande. I en årrække har økonomer neddrolet udfordringerne med den lave vækst i eksportmængde, fordi Danmark samtidig har formået at få en højere pris for varerne. Målt i national valuta rækker eksportudviklingen dog kun til en plads som nr. 26 af 34 OECD-lande, selvom prisstigninger medregnes. Billedet af en relativt svag eksportudvikling bekræftes, når man fokuserer på eksporten af industrivarer. Sammenlignet med de øvrige OECD-lande placerer Danmark sig som nr. 19 af 29 lande, når man måler på udviklingen i industrieksport siden 2008 i fælles valuta.

En plausibel forklaring på den generelt svage danske eksportudvikling - sammenlignet med andre lande - er, at Danmarks lønkonkurrenceevne forsat er svag. Reducerede afgifter og administrative byrder vil dog også forbedre danske virksomheders konkurrencevilkår og dermed understøtte en positiv eksportudvikling.

Dansk eksportmængde på 2008-niveau giver OECD-placering som nr. 25

Eksportudviklingen i Danmark har betydning for både den danske beskæftigelse og for den danske velstand. For beskæftigelsen er særligt den danske eksportmængde vigtig, da øgede eksportmængder skaber behov for flere ansatte eller øget produktivitet. Når man derimod har fokus på velstandsudviklingen, bliver også den relative prisudvikling på landenes eksportprodukter og valutakursudviklingen vigtig.

Både udvikling i eksportmængde og eksportværdi er således vigtig. Vi behandler først eksport i mængde og dernæst eksport i værdi.

Sammenligner vi mængdeudviklingen i dansk vare- og serviceeksport siden 2008, hvor finanskrisen ramte verdensøkonomien, med andre OECD-lande, indtager Danmark en plads som nr. 25 ud af 34 lande, jf. tabel 1.

Tabel 1. Eksportudvikling i mængder, indeks 2008=100

	2008	2009	2010	2011	2012
1 Korea	100	99	113	124	128,8
2 Estonia	100	79	97	120	127,0
3 Turkey	100	95	98	106	123,6
4 Mexico	100	88	106	115	121,9
5 Slovak Republic	100	84	97	109	119,7
6 Czech Republic	100	89	103	113	117,7
7 Australia	100	105	106	111	117,6
8 Poland	100	93	104	113	116,9
9 Iceland	100	107	108	112	115,9
10 New Zealand	100	104	107	110	112,7
11 United States	100	91	101	109	112,4
12 Germany	100	87	100	108	111,7
13 Netherlands	100	92	103	107	110,6
14 Spain	100	90	101	108	110,5
15 Hungary	100	90	100	108	110,2
16 Ireland	100	96	102	108	109,5
17 Israel	100	88	101	108	109,2
18 Portugal	100	89	98	105	108,3
19 Belgium	100	91	98	104	106,1
20 Switzerland	100	92	99	103	105,7
21 France	100	88	96	101	103,8
22 Chile	100	95	98	103	103,7
23 United Kingdom	100	91	97	102	102,9
24 Sweden	100	86	96	102	102,5
25 Denmark	100	91	93	100	100,1
26 Italy	100	82	92	98	99,7
27 Austria	100	84	92	98	99,6
28 Slovenia	100	84	92	99	99,5
29 Canada	100	87	93	97	98,7
30 Luxembourg	100	87	93	98	96,6
31 Norway	100	96	96	96	96,5
32 Japan	100	76	94	94	93,8
33 Finland	100	79	85	87	87,1
34 Greece	100	81	85	85	83,0
	100	89	99	105	108

Kilde: CEPOS på baggrund af OECD

2012 er det seneste år, vi har sammenlignelige tal på OECD-landene. I 2013 kom Danmark op på indeks 101,3. Der er derfor ikke noget, der tyder på, at Danmark er rykket op ad listen på udvikling i eksportvolumen. Indtil videre har Danmark således haft en svagere udvikling i mængden af eksportprodukter siden finanskrisen end de fleste andre OECD-lande, og udviklingen har været klart svagere end OECD-gennemsnittet.

Blandt de lande, som Danmark normalt bliver sammenlignet med, har kun Norge og Finland klaret sig ringere end Danmark. I den forbindelse skal man være opmærksom på, at olie- og gaseksport står for en stor del af Norges samlede eksport, samt at Finland er mærket af Nokias ringe performance på Smartphone-markedet. Til gengæld har lande som Polen, Tyskland, Holland, Frankrig, Belgien, Storbritannien og Sverige alle haft en bedre mængdemæssig eksportudvikling siden 2008 end Danmark.

Havde Danmark haft en udvikling i eksportmængderne svarende til lande som fx Sverige og Tyskland, ville beskæftigelsen i Danmark have været større.

Danmark i bunden af OECD på eksportudvikling i værdi

Værdien af dansk eksport er vigtig for danskernes velstand. Hvis vi eksporterer til en højere pris, målt i udenlandsk valuta, vil vi være i stand til at købe flere udenlandske varer og på den måde udnytte den internationale specialisering af produktionen. Vi kan - populært sagt - købe flere bananer og biler, hvis værdien af vores eksport stiger.

Den danske udvikling i eksporten har imidlertid ikke været imponerende set i forhold til andre OECD-lande. Danmark indtager således en plads som nr. 32 ud af 34 lande, når man ser på udviklingen i perioden 2008-2012, jf. tabel 2.

Tabel 2. Eksportudvikling, løbende priser, variabel valutakurs i USD, Indeks 2008=100

	2008	2009	2010	2011	2012
1 Australia	100	83	115	137	131,3
2 Korea	100	84	107	126	129,3
3 Mexico	100	79	102	119	126,0
4 Chile	100	86	111	128	123,1
5 Estonia	100	73	89	121	120,1
6 United States	100	86	100	114	119,1
7 New Zealand	100	82	104	120	119,0
8 Turkey	100	82	89	106	119,0
9 Switzerland	100	90	100	119	116,0
10 Israel	100	84	98	111	113,1
11 Slovak Republic	100	78	89	109	112,2
12 Poland	100	80	94	110	108,3
13 Iceland	100	86	95	111	108,0
14 Czech Republic	100	80	91	108	105,5
15 Ireland	100	92	95	106	103,2
16 Canada	100	73	88	103	102,9
17 Spain	100	82	90	106	102,3
18 Netherlands	100	82	92	105	102,1
19 Japan	100	74	97	104	101,8
20 Germany	100	80	90	105	101,7
21 Portugal	100	80	88	104	100,4
22 United Kingdom	100	79	87	100	98,8
23 Luxembourg	100	80	89	104	98,2
24 Sweden	100	75	88	103	97,7
25 Belgium	100	81	88	102	97,1
26 Norway	100	71	80	97	96,3
27 France	100	80	86	98	93,9
28 Hungary	100	78	86	100	93,7
29 Slovenia	100	79	85	99	93,2
30 Italy	100	76	83	96	92,7
31 Austria	100	78	84	97	91,9
32 Denmark	100	79	84	95	91,8
33 Greece	100	75	79	88	81,5
34 Finland	100	70	75	84	78,7
	100	81	93	107	105,4

Kilde: CEPOS på baggrund af OECD

Kun Grækenland og Finland har haft en ringere udvikling i eksporten siden 2008 end Danmark. Tyskland og Sverige ligger hhv. ca. 10 og 6 pct. point over Danmark i 2012.

Svag dansk prisudvikling for eksport

Forskellen på eksporten i mængde (tabel 1) og eksporten i værdi (tabel 2) skyldes dels prisudviklingen på eksportvarer og dels valutakursudviklingen. I tabel 3 har vi derfor dekomponeret eksportvæksten i mængdeudvikling (i pct.), prisudvikling (i pct.) og valutakursudvikling (i pct.) for at kunne isolere de enkelte effekter.

Som det også fremgik af tabel 1, har Danmark i perioden 2008-2012 haft en svag udvikling i eksportmængden. Det gælder både absolut og i forhold til andre OECD-lande. Danmark indtager således en placering som nr. 25 af 34 OECD-lande på udviklingen i mængde.

På prisudviklingen ligger Danmark lidt under OECD-gennemsnittet med en samlet prisudvikling i dansk eksport fra 2008 til 2012 svarende til 4,1 pct., hvilket er lavere end OECD-gennemsnittet på 4,6 pct. På prisudviklingen for eksportprodukter indtager Danmark derfor en plads som nr. 21 af 34 OECD-lande. Denne udvikling er bemærkelsesværdig, da prisudviklingen for dansk eksport i en længere årrække har været høj i international sammenhæng. Dette har ofte været fremhævet som en stor fordel, som kunne afbøde på virkningerne af en svækket lønkonkurrenceevne.

En mulig forklaring på den forholdsvis lave prisudvikling kan være, at den danske lønkonkurrenceevne er blevet styrket siden 2008, hvorved omkostningerne er steget mindre i Danmark end i mange andre OECD-lande. I givet fald har de danske producenter i mindre grad end deres udenlandske konkurrenter været nødt til at overvælte omkostninger i priserne, hvilket isoleret set styrker dansk eksport.

Lægger man mængde- og prisudviklingen sammen, får man landenes eksportudvikling i national valuta. Her har Danmark haft den 26. bedste (eller 9. ringeste) eksportudvikling af de 34 OECD-lande i den givne periode. Med en 2 pct. vækst fra 2012 til 2013 målt i national valuta, er der ikke grund til at tro at Danmarks placering har ændret sig væsentligt siden 2012. Også i forhold til placeringen viser det sig således, at den danske prisudvikling ikke har vist sig positiv sammenlignet med andre OECD-lande.

Sidst fremgår det af tabel 3, at den danske krone (sammen med EURO) har deprecieret i forhold til USD siden 2008. Derved kan man købe færre varer i USD for samme eksportindtægt i kroner, hvilket svækker danskernes velstand.

Tabel 3. Samlet eksportvækst 2008-2012 i USD samt bidrag hertil

	Mængde	Pris	Vækst i værdi (national valuta)	Valuta- udvikling	Vækst i værdi pct.point (fælles valuta)
1 Australia	17,6	-9,6	6,4	23,4	31,3
2 Korea	28,8	2,6	32,1	-2,2	29,3
3 Mexico	21,9	22,3	49,1	-15,5	26,0
4 Chile	3,7	10,5	14,6	7,4	23,1
5 Estonia	27,0	7,7	36,7	-12,2	20,1
6 United States	12,4	6,0	19,1	0,0	19,1
7 New Zealand	12,7	-8,4	3,3	15,3	19,0
8 Turkey	23,6	32,8	64,2	-27,5	19,0
9 Switzerland	5,7	-4,9	0,4	15,5	16,0
10 Israel	9,2	11,2	21,5	-6,9	13,1
11 Slovak Republic	19,7	2,9	23,1	-8,9	12,2
12 Poland	16,9	25,2	46,3	-26,0	8,3
13 Iceland	15,9	32,5	53,6	-29,7	8,0
14 Czech Republic	17,7	2,8	21,0	-12,8	5,5
15 Ireland	9,5	7,5	17,7	-12,3	3,2
16 Canada	-1,3	-2,4	-3,7	6,8	2,9
17 Spain	10,5	5,5	16,6	-12,3	2,3
18 Netherlands	10,6	5,2	16,4	-12,3	2,1
19 Japan	-6,2	-16,2	-21,4	29,5	1,8
20 Germany	11,7	3,8	15,9	-12,3	1,7
21 Portugal	8,3	5,7	14,5	-12,3	0,4
22 United Kingdom	2,9	11,8	15,0	-14,1	-1,2
23 Luxembourg	-3,4	16,0	12,0	-12,3	-1,8
24 Sweden	2,5	-2,1	0,4	-2,7	-2,3
25 Belgium	6,1	4,3	10,7	-12,3	-2,9
26 Norway	-3,5	3,0	-0,6	-3,1	-3,7
27 France	3,8	3,1	7,0	-12,3	-6,1
28 Hungary	10,2	11,2	22,5	-23,5	-6,3
29 Slovenia	-0,5	6,8	6,2	-12,3	-6,8
30 Italy	-0,3	6,1	5,7	-12,3	-7,3
31 Austria	-0,4	5,2	4,8	-12,3	-8,1
32 Denmark	0,1	4,1	4,3	-12,0	-8,2
33 Greece	-17,0	12,0	-7,0	-12,3	-18,5
34 Finland	-12,9	3,1	-10,2	-12,3	-21,3
OECD	7,9	4,6	12,9	-6,6	5,4

Note: Den værdimæssige vækst fås ved at multiplicere volume, pris og valutakurs. 'Pris' er residualopgjort.

Kilde: CEPOS på baggrund af OECD

Også svag eksportudvikling for industrivarer

Billedet af en relativ svag eksportudvikling bekræftes, når man fokuserer på eksporten af industrivarer. Sammenlignet med de øvrige OECD-lande placerer Danmark sig som nr. 19 af 29 OECD-lande,¹ når man måler på udviklingen i industrieksport siden 2008 i fælles valuta, jf. tabel 4.²

¹ Der er ikke data for Mexico, Canada, Chile, Israel og Grækenland i MSIT-databasen for kvartalsvis industrieksport.

² Niveauerne er påvirket af valutakursudviklingen på USD. Alle eksporttallene vil forskydes opad, hvis man opgør i DKK i stedet.

Hvis Danmark skal bevæge sig op i midterfeltet af OECD-lande på udvikling i industrieksport siden 2008, kræver det en væsentlig højere eksportvækst end andre OECD-lande i de kommende kvartaler.

I den forbindelse vil en forbedring i lønkonkurrenceevnen for fremstillingsvirksomhederne kunne øge eksporten og dermed understøtte industribeskæftigelsen. Det vil ligeledes understøtte eksportvæksten, hvis politikerne reducerer de afgifter og den regulering, som udgør en ekstra byrde sammenlignet med lande vi typisk konkurrerer med. Dette gælder fx på energiområdet, hvor afgiftsniveauet er højt i Danmark.

Tabel 4 Eksportudvikling for industrivarer, indeks 100=2008 (løb. priser, løb. USD)

Q4 2012 - Q3 2013		
1	Estland	136,9
2	Sydkorea**	127,3
3	Slovakiet	116,7
4	Schweiz	115,1
5	USA***	113,3
6	Tyrkiet	111,9
7	Polen	111,6
8	Portugal	111,0
9	Tjekkiet	107,4
10	New Zealand	105,6
11	Australien	104,9
12	Storbritannien	100,0
13	Tyskland*	96,7
14	Holland	95,6
15	Ungarn	95,6
16	Spanien	95,4
17	Østrig	93,9
18	Frankrig	93,5
19	Danmark	93,0
20	Italien	92,8
21	Japan	92,3
22	Belgien	91,3
23	Slovenien	90,7
24	Irland	87,8
25	Sverige	87,3
26	Norge	82,9
27	Island	79,3
28	Luxembourg	74,3
29	Finland	67,0

Anm.: * Tyskland er baseret på data fra Statistisches Bundesamt ** Sydkorea er baseret på 1. kv. 2012-4. kv. 2012. *** USA er baseret på 4. kv. 2011 - 1. kv. 2012

Kilde: OECD.stat & Statistisches Bundesamt